

Justitiedepartementet
Ju2025/02614

Yttrande över betänkandet Skärpningar i lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar och utlänningslagen (SOU 2024:114)

Hovrätten över Skåne och Blekinge har gått igenom betänkandet utifrån de utgångspunkter som domstolen har att beakta och har följande synpunkter.

Inledningsvis kan det rent allmänt påpekas att det är svårt att förutse det faktiska behovet och konsekvenserna av de förslag som lämnas. Detta beror på att det, som flera gånger påpekas i betänkandet, pågår andra utredningar inom delvis samma lagstiftningsområde som lämnat förslag om relativt omfattande ändringar som har direkt eller indirekt bäring på förevarande utredning. Särskilt när det gäller förslag på skärpningar av en så särpräglad lagstiftning som lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar och angränsande frågor bör det ställas höga krav på att tydliggöra behovet av de åtgärder som föreslås sett i ljuset av de lagförslag som redan har presenterats. Att konstatera att det finns ett sådant behov har varit svårt beträffande vissa av de nu aktuella förslagen.

Hovrätten avstyrker förslagen om införande av en ny ärendekategori, så kallade polisiära utlänningsärenden, och särskilt införandet av en möjlighet för polisen att använda kartläggande tvångsmedel i sådana ärenden. Avgränsningen av vilka personer som avses omfattas av den föreslagna ärendekategorin framstår som alltför vag och vid. Det skulle inte minst för enskilda vara svårt att förutse vilka ageranden som skulle kunna innebära att man kan komma att tillhöra de personkategorier som omfattas av den föreslagna bestämmelsen. Ur ett rättssäkerhetsperspektiv framstår detta som mycket betänkligt. Vidare instämmer hovrätten i vad som anges i betänkandet om att starka skäl talar mot införandet av en möjlighet att använda kartläggande tvångsmedel i de polisiära utlänningsärendena. Hovrätten ser en uppenbar risk att sådana tvångsmedel i den aktuella ärendetypen skulle kunna generera överskottsinformation i form av brottsmisstankar som medför att den enskilde blir föremål för en förundersökning. Tillgången till tvångsmedlet kan på så sätt leda till ett "kringgående" av de befintliga reglerna om straffprocessuella tvångsmedel. Ett sådant parallellt system för tvångsmedelsanvändning som kan leda till en brottsutredning framstår som mycket problematiskt ur ett rättssäkerhetsperspektiv. På straffprocessrättens område finns grundläggande rättssäkerhetsgarantier kopplade till misstanke om brott som saknar motsvarighet i det föreslagna systemet med polisiära utlänningsärenden och utlänningsärenden i stort. Sammantaget framstår förslagen i denna del som vaga, oförutsägbara och ingripande, framför allt sett ur ett rättssäkerhetsperspektiv.

För det fall regeringen väljer att gå vidare med förslaget om att ändra lydelsen i 2 kap. 1 § lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar bör ordet "utlänningen" flyttas till efter "1." så att den föreslagna andra punkten passar ihop med den inledande raden i bestämmelsen.

I övrigt har hovrätten inga synpunkter på förslagen.

Detta yttrande har beslutat av hovrättsråden Per G. Hansson och Anna Billing samt tf. hovrättsassessorn Clara Petersson (referent).

Per G. Hansson

Clara Petersson